

Ruumiillinen kohtaaminen ja yhteisen toiminnan rakentuminen taiteellisessa työryhmässä – havaintoja Arktinen Odyseia -prosessista

Samuli Nordberg
Tampereen Yliopisto

Yhteistoiminta rakentuu usein tilanteissa, joissa osallistujat saapuvat yhteiseen työskentelyyn erilaisista kokemuksellisista, ammatillisista, kulttuurisista ja kielellisistä lähtökohdista. Tällöin yhteinen ymmärrys ei ole valmiiksi annettu, vaan se rakentuu osana yhteistä toimintaa. Tässä esityksessä tarkastelen, miten erilaiset kohtaamiset, työskentelykäytännöt ja yhteiset kokemukset osallistuivat tekijyyden ja toimijuuden rakentumiseen tilanteessa, jossa yhteisen työskentelyn ehdot olivat vasta hahmottumassa.

Esitys pohjautuu vuosina 2014–2017 toteutettuun Arktinen Odyseia -prosessiin, jossa monikielinen ja monikulttuurinen työryhmä rakensi yhteistä esitystä useiden vuosien ajan. Tarkastelu perustuu prosessin aikana syntyneeseen dokumentaatioon, myöhempiin työryhmähaastatteluihin sekä tekijän kokemukseen prosessiin osallistumisesta koreografina, työryhmän jäsenenä ja yhteisten työskentelykäytäntöjen rakentajana.

Lähestyn yhteisen toiminnan rakentumista ruumiillisena, pedagogisena ja eettisenä ilmiönä. Prosessin tarkastelu viittaa siihen, että yhteinen toiminta ei rakentunut ensisijaisesti yhteisen käsitteellisen ymmärryksen varaan. Keskeiseksi muodostuivat tilanteet, joissa osallistujat toimivat yhdessä ennen kuin yhteiset käsitteet, tavoitteet tai toimintamallit olivat täysin jäsenyneet. Työpajoissa, matkoilla, harjoituksissa ja erilaisissa kohtaamisissa osallistujat altistuivat toistensa kokemuksille, toimintatavoille ja ehdotuksille sekä joutuivat jatkuvasti tarkentamaan omaa suhdettaan yhteiseen työskentelyyn.

Samalla prosessi teki näkyväksi tällaisen yhteistoiminnan haurauden. Osallistumisen mahdollisuudet jakautuivat epätasaisesti, tiedon kulku oli ajoittain katkonaista ja työryhmän jäsenet joutuivat jatkuvasti neuvottelemaan omaa toimijuuttaan suhteessa muihin osallistujiin, työskentelyn rakenteisiin ja yhteisesti muodostuvaan kokonaisuuteen.

Esitys kysyy, voidaanko yhteistä toimijuutta ja tekijyyttä tarkastella seurauksena ruumiillisesta ja kokemuksellisesta yhteistoiminnasta pikemminkin kuin sen lähtökohtana. Näin esitys tarkastelee, miten yhteinen toiminta rakentuu tilanteissa, joissa osallistujat saapuvat yhteiseen työskentelyyn erilaisista maailmasuhteista käsin.